

บทที่ 2

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับสุขภาพและปัญหาการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษานั้นได้มีผู้ทำการวิจัยไว้รวมอยู่ในเรื่องโครงการสุขภาพในโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศ และรายงานการวิจัยในต่างประเทศ และสรุปในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนเท่านั้น ดังผลงานวิจัยต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศไทย

อัญชลี โชติวราณ (2522) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของนักเรียนและครูโรงเรียนปทุมคงคา ที่มีต่อการแนะแนวสุขภาพ ปีการศึกษา 2522" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจบริการแนะแนวสุขภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของโรงเรียนปทุมคงคา และความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการบริการแนะแนวสุขภาพทั้งทางร่างกายและจิตใจของครูและนักเรียน เพื่อสรุปปัญหาและข้อเสนอแนะแนวทางที่เป็นประโยชน์ที่จะนำไปปรับปรุงการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนปทุมคงคา จำนวน 475 คน และครูโรงเรียนปทุมคงคา จำนวน 50 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 525 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปตาราง และความเรียง ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพ พบว่า

1. จำนวนบุคลากรด้านการแนะแนวมีน้อย ไม่ได้สัดส่วนกับจำนวนนักเรียนคือ มีครูแนะแนว 3 คน ครูพยาบาล 1 คน ต่อนักเรียน 5,000 คน ครูส่วนใหญ่สามารถให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาสุขภาพทางกายและสุขภาพทางจิตของนักเรียนได้ แต่นักเรียนมักจะไม่ปรึกษาปัญหาสุขภาพกับผู้ปกครองมากกว่าปรึกษาครู

2. ด้านบริการแนะแนว นักเรียนส่วนใหญ่เข้าใจความหมายของการแนะแนวสุขภาพดี และเห็นว่ามีความจำเป็น เพราะจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อม นักเรียนร้อยละ 60.63 มีความต้องการใช้บริการแนะแนวสุขภาพทุกครั้งที่เกิดปัญหาสุขภาพ การให้คำปรึกษาด้านสุขภาพ

มีน้อย เมื่อพบนักเรียนมีปัญหาด้านสุขภาพก็จะส่งให้ครูพยาบาลเป็นผู้ให้คำแนะนำ ไม่มีการแนะนำสุขภาพเป็นหมู่ ส่วนมากให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคล และในรอบ 1 ปีจะมีแพทย์และพยาบาลของหน่วยราชการมาให้บริการ 1 ครั้ง ห้องแนะแนวสุขภาพไม่แยกเฉพาะ ใช้ห้องพยาบาล ซึ่งมีเวชภัณฑ์และอุปกรณ์พร้อม

3. ปัญหาสุขภาพจิตที่พบมากที่สุด ได้แก่ เด็กจะมีจะหนีโรงเรียน ทะเลาะวิวาท ขาดความมั่นใจในตัวเอง เข้าร่วมกิจกรรมไม่ได้ นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าจะเรียนได้ก็ถ้าบรรยากาศในห้องเรียนดี

4. ปัญหาสุขภาพทางกายที่พบมาก ได้แก่ สายตาสั้นผิดปกติ สุขภาพอ่อนแอ ผอม กล้ามเนื้อไม่แข็งแรง ขาดอาหาร พุดไม่ชัด ง่วงนอนบ่อย พิกการ มีโรคประจำตัว เช่น โรคตับ โรคหัวใจ

5. นักเรียนและครูต้องการให้มีการแนะแนวสุขภาพเป็นหมู่ โดยการเชิญวิทยากรมาบรรยาย ฉายภาพยนตร์ จัดนิทรรศการ และมีการประชาสัมพันธ์แหล่งบริการสุขภาพฟรี

นภา ตรีสุโกศล (2524) ทำการวิจัยเรื่อง " การสำรวจการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษา ซึ่งสังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และโรงเรียนมัธยมศึกษาซึ่งสังกัดกรมสามัญศึกษา โดยผู้วิจัยใช้แบบสำรวจเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน สอบถามครูในโรงเรียนที่อยู่ในโครงการสุศึกษาสายการศึกษา มีเข้าอบรมในปี 2522 จำนวน 189 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาหาค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษา ตามสภาพที่เป็นอยู่ อยู่ในเกณฑ์ดีคือ การจัดห้องพยาบาล การชั่งน้ำหนัก และวัดส่วนสูง การทำบัตรสุขภาพนักเรียน การส่งเสริมสุขภาพจิต ส่วนการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนที่อยู่ในเกณฑ์พอใช้คือ การตรวจสุขภาพทั่ว ๆ ไป การช่วยเหลือนักเรียนที่บกพร่องทางสุขภาพ การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และการจัดบริการสุขภาพที่อยู่ในสภาพต้องแก้ไข ได้แก่ การทดสอบสายตา การตรวจฟัน และการแนะแนวสุขภาพ

2. การเปรียบเทียบการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนของโครงการสุศึกษาสายการศึกษาระหว่างโรงเรียนประถมศึกษา กับโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า โรงเรียนประถมศึกษาสามารถจัดบริการ

สุขภาพในโรงเรียนได้ในระดับดีกว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ยกเว้นเรื่องการจัดการบริการปฐมพยาบาล การชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การสร้างภูมิคุ้มกันโรค และส่งเสริมสุขภาพจิตที่สามารถจัดได้ในระดับที่ใกล้เคียงกัน

กองส่งเสริมพลศึกษาและสุขภาพ, กรมพลศึกษา. (2525) ทำการวิจัยเรื่อง "การวิจัยติดตามผลโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพสุขศึกษาในโรงเรียนของโรงเรียนในโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาสังกัดต่าง ๆ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตามโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาของโรงเรียนในโครงการ และเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงการดำเนินงานโครงการสุขศึกษาสายการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดำเนินการวิจัยโดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนในโครงการสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ จำนวน 142 คน กรมสามัญศึกษา จำนวน 109 คน และโรงเรียนเทศบาล จำนวน 45 คน ตามจำนวนผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 276 คน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ครูส่วนใหญ่มีความรู้ทางสุขภาพน้อย มีการตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นประจำทุกวัน มีการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงนักเรียนเทอมละครั้ง การตรวจสุขภาพโดยแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีนาน ๆ ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นการตรวจร่างกายทั่วไป รองลงมาคือ การตรวจฟัน และสายตา และที่น้อยที่สุดคือ การทดสอบการได้ยิน โรงเรียนได้ทำการให้ภูมิคุ้มกันโรคแก่นักเรียนเมื่อมีโรคระบาด ในด้านโครงการอาหารกลางวัน นักเรียนส่วนมากนำเอาอาหารมารับประทานเอง โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดบริการแนะนำสุขภาพนักเรียน เนื่องจากมีปัญหาด้านบุคลากร

2. ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีสภาพทั่วไปดังนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ครูทำการตรวจสุขภาพนักเรียนแต่ไม่สม่ำเสมอ ทำการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูงเทอมละครั้ง มีแพทย์หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาตรวจสุขภาพนักเรียนนาน ๆ ครั้ง มีการส่งเสริมภูมิคุ้มกันโรคเมื่อมีโรคระบาด การบริการห้องพยาบาลส่วนใหญ่ได้แบ่งครูเวรรับผิดชอบในด้านโครงการอาหารกลางวัน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้จัดเนื่องจากขาดบุคลากร นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่ได้จัดบริการแนะนำสุขภาพแก่นักเรียน แต่มีปัญหาด้านขาดแคลนบุคลากร

กาญจนา บุญมี (2527) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาสภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารจำนวน 420 คน ได้รับคืนมา 275 คน คิดเป็นร้อยละ 65.48 ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการแนะนำสุขภาพ มีดังนี้

ด้านบริการสุขภาพส่วนใหญ่จัดได้ถูกสุขลักษณะ ได้แก่ การบันทึกบัตรสุขภาพ การตรวจสุขภาพนักเรียนในตอนเช้า การปฐมพยาบาล และการแนะนำสุขภาพ ส่วนด้านการสอนสุขภาพพบว่า ครูที่มีวุฒิทางสุขภาพไม่ครบทุกโรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ และขนาดกลางใช้ครูกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเป็นผู้สอน แต่โรงเรียนขนาดเล็กสอนโดยครูประจำชั้น ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีปัญหา ยกเว้นเรื่องขาดแคลนหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับสุขภาพสำหรับครูและนักเรียนในการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม

จินดา บุญช่วยเหลือเกื้อกูล (2528) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ ภาคตะวันออก" ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับกิจกรรมการจัดบริการสุขภาพ 12 ด้าน ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างประชากรซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในภาคตะวันออก จำนวน 320 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 317 ฉบับ

ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำสุขภาพ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนรู้ว่าสภาพที่เป็นจริงในข้อ การจัดให้มีการแนะนำสุขภาพขึ้นในโรงเรียน การติดตามผลการให้คำแนะนำหรือติดตามผลการส่งไปรับบริการที่เหมาะสม การแนะนำสุขภาพเป็นกลุ่มเพื่ออธิบายวิธีแก้ปัญหาและทดลองปฏิบัติ อยู่ในระดับคุณภาพพอใช้ทุกข้อ แต่สภาพคาดหวังอยู่ในระดับคุณภาพดีทุกข้อ เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่แท้จริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการแนะนำสุขภาพเป็นรายข้อ ทั้ง 3 ข้อดังกล่าวพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกข้อ

เต็ดแก้ว ศิวิเศษศิลป์ (2529) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา

11" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 11 โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูประจำชั้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 11 จำนวน 408 ชุด ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูประจำชั้นมีบทบาทที่คาดหวังในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และมีความคาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุดในเรื่องการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง การให้ความเป็นกันเองกับนักเรียน การดูแลเรื่องการระบายอากาศ การทำความสะอาดห้องเรียน และบริเวณโรงเรียน การบันทึกและเก็บรักษาบัตรสุขภาพนักเรียนให้เป็นปัจจุบัน การนำนักเรียนที่เจ็บป่วยเล็กน้อยส่งต่อครูพยาบาล การจัดโต๊ะเรียน ม้านั่ง ที่ถูกสุขลักษณะการจัดแสงสว่างในห้องเรียน การให้การปฐมพยาบาลแก่นักเรียนที่เจ็บป่วยฉุกเฉิน การนำนักเรียนที่เจ็บป่วยรุนแรงส่งต่อสถานพยาบาล และการสอนเน้นให้นักเรียนปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน ตามลำดับ

2. ครูประจำชั้นได้ปฏิบัติจริงเกี่ยวกับบทบาทของตนในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน โดยส่วนรวมอยู่ในระดับมาก และสามารถปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุดในเรื่องการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง

3. เมื่อเปรียบเทียบบทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนาสุขภาพนักเรียนทั้งโดยส่วนรวมและรายข้อ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งามทรัพย์ เทศะบัวรุ่ง (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหาและความต้องการการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับปัญหา และความต้องการการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน โดยใช้ตัวอย่างประชากรซึ่งเป็นครูที่รับผิดชอบงานอนามัยโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 210 คน แบ่งเป็นครูในโรงเรียนขนาดใหญ่ 70 คน โรงเรียนขนาดกลาง 70 คน และโรงเรียนขนาดเล็ก 70 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำสุขภาพพบว่า ครูประจำชั้นขาดความรู้ในการให้คำปรึกษาและแนะนำสุขภาพกับครูประจำชั้นไม่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาบกพร่องทางสุขภาพ ซึ่งพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง และข้อที่โรงเรียนไม่ได้จัดกิจกรรมในการส่งเสริมการแนะนำสุขภาพนักเรียนกับโรงเรียนไม่มีครูรับผิดชอบในการ

แนะแนวสุขภาพพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย และโดยเฉลี่ยมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ธีรธรรม ธิมาภูล (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่และไม่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร จังหวัดสุราษฎร์ธานี" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่และไม่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี และเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่และไม่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 214 คน แยกเป็นผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารจำนวน 104 คน และไม่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร 110 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับการแนะแนวสุขภาพ พบว่า

โรงเรียนที่อยู่ในถิ่นทุรกันดารจัดบริการแนะแนวสุขภาพ ร้อยละ 86.14 จัดเป็นประจำ ร้อยละ 19.80 จัดเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน ร้อยละ 10.89 ให้บริการเป็นรายบุคคล ร้อยละ 7.92 ให้พร้อมกันทั้งโรงเรียน ร้อยละ 37.63 ไม่มีการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน ร้อยละ 13.82 สำหรับโรงเรียนที่ไม่อยู่ในถิ่นทุรกันดาร จัดบริการแนะแนวสุขภาพ ร้อยละ 84.62 จัดเป็นประจำ ร้อยละ 23.08 จัดเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในชุมชน ร้อยละ 11.53 ให้บริการเป็นรายบุคคล ร้อยละ 9.62 ให้พร้อมกันทั้งโรงเรียน ร้อยละ 30.77 ไม่มีการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน ร้อยละ 15.38

วนิดา พุ่มอยู่ (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการบริการสุขภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาเปรียบเทียบสภาพที่เป็นจริง และสภาพที่คาดหวัง เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 97 ฉบับ ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับแนะแนวสุขภาพ พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีการรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียน ด้านการแนะแนวสุขภาพ ตามสภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับดี คือ การจัดให้มีการแนะแนวสุขภาพขึ้นในโรงเรียน การเชิญวิทยากร ผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายหรืออภิปรายเกี่ยวกับการระวังรักษาสุขภาพ การติดตามผลของการให้คำแนะนำ

หรือการส่งไปรับบริการสุขภาพ การแสดงนิทรรศการหรือจัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับสุขภาพ การฉายภาพยนตร์หรือวิดีโอเกี่ยวกับสุขภาพ และอยู่ในระดับพอใช้ คือ การสำรวจสภาพของสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนทั่วไปที่มีผลต่อสุขภาพของนักเรียนทั้งกายและจิต การจัดให้มีการแนะนำสุขภาพเป็นกลุ่มเพื่อแนะนำวิธีแก้ปัญหาและทดลองปฏิบัติ แต่ผู้บริหารคาดหวังในระดับมาก คือ การจัดให้มีการแนะนำสุขภาพขึ้นในโรงเรียน การสำรวจสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนโดยทั่วไปที่มีผลต่อสุขภาพของนักเรียนทั้งกายและจิต การเชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิมาบรรยายหรืออภิปรายเกี่ยวกับการระวังรักษาสุขภาพ การส่งนักเรียนที่มีปัญหาไปรับบริการที่เหมาะสม การติดตามผลของการให้คำแนะนำหรือการส่งไปรับบริการสุขภาพ มีการแสดงนิทรรศการป้ายนิเทศเกี่ยวกับสุขภาพ การฉายภาพยนตร์หรือวิดีโอเกี่ยวกับสุขภาพ การปฏิบัติอยู่ที่ระดับดี คือ การแนะนำสุขภาพเป็นกลุ่มเพื่อแนะนำวิธีแก้ปัญหาและทดลองปฏิบัติ เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมแล้วพบว่า ผู้บริหารมีการรับรู้ว่าการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนด้านการแนะนำสุขภาพที่เป็นจริงอยู่ในระดับดี แต่คาดหวังในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระหว่างสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่คาดหวังเกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพในโรงเรียนด้านการแนะนำสุขภาพทั้งในรายข้อและโดยส่วนรวม พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุริย์ แก้วเศษ (2530) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 1 และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกี่ยวกับความต้องการการนิเทศโครงการสุขภาพในโรงเรียน ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถาม จำนวน 88 ฉบับ ไปยังกลุ่มประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1

ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำสุขภาพ พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศอบรมและฝึกปฏิบัติการแนะนำสุขภาพในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแยกตามระดับของโรงเรียน พบว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการการนิเทศอบรมและฝึกปฏิบัติการแนะนำสุขภาพในโรงเรียนที่ระดับมาก เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่าง

ผู้บริหารโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นกับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายเกี่ยวกับการนิเทศ
อบรมและฝึกปฏิบัติการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน พบว่า มีความต้องการการนิเทศไม่แตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปิยานี สมบูรณ์ทรัพย์ (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังและการปฏิบัติในการ
จัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการ
ศึกษา 10" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคาดหวังและการปฏิบัติใน
การจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน ตามการรับรู้ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขต
การศึกษา 10 ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน 6 ด้าน
ส่งไปยังตัวอย่างประชากร ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 10 จำนวน 400
คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพพบว่า

ในการจัดบริการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนคาดหวังว่าควรปฏิบัติอยู่ใน
ระดับมากเช่นกัน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างความคาดหวังและการปฏิบัติในการจัดบริการแนะ
สุขภาพให้แก่นักเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร
โรงเรียนให้ความสำคัญสูงกว่าการปฏิบัติ

อรสา อติเรกผลิน (2531) ทำการวิจัยเรื่อง "การเปรียบเทียบความคิดเห็นของ
ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาเกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน
ในกรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน
และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาต่อการจัดดำเนินงานโครงการสุขภาพในโรงเรียน และเพื่อเปรียบเทียบ
ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนวิชาสุขศึกษา เกี่ยวกับการจัดดำเนินงานโครงการ
สุขภาพในโรงเรียน โดยกลุ่มประชากรเป็นผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ฝ่าย
ธุรการ ฝ่ายบริการ และฝ่ายปกครอง จำนวนทั้งสิ้น 180 คน และกลุ่มประชากรเป็นครูสุขศึกษา
ประกอบด้วย ครูผู้สอนวิชาสุขศึกษาระดับมัธยมศึกษาโรงเรียนละ 3 คน จำนวนทั้งสิ้น 108 คน จาก
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ปีการศึกษา 2528 ในกรุงเทพ
มหานคร จำนวน 36 โรงเรียน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพ พบว่า

ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นว่าไม่แน่ใจในเรื่องที่ ครูสุขศึกษาควรทำหน้าที่บริการ และแนวสุขภาพแก่นักเรียน และครูสุขศึกษาก็มีความไม่แน่ใจเกี่ยวกับข้อคิดเห็นดังกล่าว ส่วนข้อที่ โรงเรียนควรมุ่งให้มีการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียน ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นในระดับ เห็นด้วย และครูสุขศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งในกิจกรรมการมุ่งให้มีการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียน

สุจิตรา แสงหิรัญ (2532) ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา พฤติกรรมการสอนของครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น และเปรียบเทียบพฤติกรรมการสอนของครู สุขศึกษาที่มีพื้นฐาน วิชาเอก-โท ต่าง ๆ กันโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ตัวอย่างประชากร ได้แก่ ครูสุขศึกษาชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 36 คน ทำการสังเกตการสอนตามสภาพจริงใน ชั้นเรียน คนละ 3 ครั้ง นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้ร้อยละ และค่าไคสแควร์ ผลการวิจัย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพ พบว่า

ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก-โท สุขศึกษา ให้การแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียนที่มีปัญหา (ในขณะที่ทำการสอน) คิดเป็นร้อยละ 8.30 ครูสุขศึกษาที่มีพื้นฐานวิชาเอก-โท พลศึกษา และสาขา วิชาอื่น ๆ มีพฤติกรรมที่ไม่ปฏิบัติเลย คือ การแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียนที่มีปัญหา (ในขณะที่ทำการ สอน) เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมในการแนะแนวสุขภาพแก่นักเรียนที่มีปัญหา (ในขณะที่ทำการสอน) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อิทธิพล มีเจริญ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนมัธยม ศึกษา ตามการรับรู้ของครูอนามัยโรงเรียน" โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการจัดดำเนินงานแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ตามการรับรู้ของครูอนามัยโรงเรียนที่มีวุฒิทางการพยาบาลและไม่วุฒิทางการพยาบาล ผู้วิจัยได้สร้าง แบบสอบถามเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลและได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากร ซึ่งเป็น หัวหน้าครูอนามัยโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 348 โรงเรียน จากโรงเรียนมัธยมศึกษา แบบสหศึกษา ทั่วประเทศ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาโดยทางไปรษณีย์ 305 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.64 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ทดสอบค่า "ที" (t-test) ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูอนามัยโรงเรียนรับรู้ว่ามีปัญหาการจัดดำเนินงานแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน โดยเฉลี่ยปฏิบัติที่ระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายคำค้นพบว่า ด้านการบริหารงานแนะแนวสุขภาพปฏิบัติที่ระดับน้อย แต่ ด้านจุดมุ่งหมายในการแนะแนวสุขภาพ ด้านเนื้อเรื่องที่ทำกรแนะแนวสุขภาพ และ ด้านการจัดกิจกรรมแนะแนวสุขภาพ ปฏิบัติที่ระดับมาก
2. ครูอนามัยโรงเรียนรับรู้ว่ามีปัญหาการจัดดำเนินงานแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนทั้งโดยเฉลี่ย และทุกรายคำค้นมีปัญหที่ระดับน้อย
3. ครูอนามัยโรงเรียนที่มีวุฒิทางการพยาบาลรับรู้ว่ามีปัญหาการจัดดำเนินงานแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนน้อยกว่าครูอนามัยโรงเรียนที่ไม่มีวุฒิทางการพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคำค้นปรากฏว่า ครูอนามัยโรงเรียนที่มีวุฒิทางการพยาบาลรับรู้ว่ามีปัญหาน้อยกว่าครูอนามัยโรงเรียนที่ไม่มีวุฒิทางการพยาบาล ทางด้านการบริหารงานแนะแนวสุขภาพเพียงด้านเดียว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ฟอร์เบส (Forbes, 1976) ทำการวิจัยเรื่อง "บทบาทและหน้าที่ของพยาบาลโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนต่าง ๆ (The Role and Function of the School Nurse as Perceived by 115 Public School Teachers)" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทและหน้าที่ของพยาบาลโรงเรียน ตามการรับรู้ของครูโรงเรียนต่าง ๆ โดยศึกษาการรับรู้ของครูโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน 115 คน เป็นครูประถมศึกษาจำนวน 60 คน และครูมัธยมศึกษาจำนวน 55 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะแนวสุขภาพ พบว่า

1. ครูระดับประถมศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมของครูพยาบาลในเรื่องการร่วมปรึกษากับคนอื่น ๆ ทางด้านสุขภาพ และการตรวจสุขภาพของนักเรียน
2. ครูระดับมัธยมศึกษาให้ความสำคัญเกี่ยวกับกิจกรรมของครูพยาบาลในเรื่องการให้คำปรึกษาทางสุขภาพแก่นักเรียนที่ครูประจำชั้นส่งไปขอรับบริการ
3. ครูทั้ง 2 ระดับให้ความสำคัญตรงกันในเรื่องกิจกรรมของพยาบาลโรงเรียน ดังนี้
 - 3.1 ร่วมมือกับครูอื่น ๆ เกี่ยวกับสุขภาพและปัญหานักเรียน
 - 3.2 ติดตามนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อแก้ไขข้อบกพร่อง

3.3 ทดสอบสายต่านักเรียน

3.4 บริหารงานเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล

กริฟฟิธ และวิคเตอร์ (Griffith and Whicker, 1981) ทำการวิจัยเรื่อง "การสังเกตปัญหาสุขภาพของนักเรียนโดยครู (Teacher Observer of Student Health Problem)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโครงการสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐในชนบทแห่งหนึ่งของสหรัฐอเมริกา กลุ่มประชากรตัวอย่างคือครูประถมศึกษา จำนวน 18 คน นักเรียนประถมศึกษาจำนวน 40 คน นอกจากนี้มีผู้บริหารโรงเรียน ผู้นิเทศงาน พยาบาลโรงเรียน ทันตแพทย์ นักโภชนาการ และผู้ช่วยแพทย์ โดยใช้ทดสอบเพื่อประเมินผลก่อนเริ่มโครงการ และหลังจากเสร็จโครงการ การดำเนินโครงการโดยจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระหว่างครูและพยาบาล โดยให้ความรู้ สาธิตการตรวจสุขภาพโดยครู และเน้นในบทบาทของครู

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ให้ตนเป็นผู้รับผิดชอบในการตรวจสุขภาพนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นด้วยกับความรับผิดชอบการตรวจสุขภาพนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนไม่เห็นด้วยกับความรับผิดชอบการตรวจสุขภาพโดยครู จึงทำให้ครูที่สนใจไม่ยอมเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการตรวจสุขภาพนักเรียน

ริงเคิลแมน และชาร์เลนซ์ (Winkelman and Charlence, 1983) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคาดหวังของผู้ปกครองต่อการบริการสุขภาพในโรงเรียน (Parental Expectation of School Health Service)" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริการสุขภาพในด้านต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองคาดหวังว่า บุตรของเขาจะได้รับจากโรงเรียน ศึกษาองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อการบริการสุขภาพ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชนิดของการดูแลสุขภาพเด็กกับการคาดหวังของผู้ปกครองต่อการบริการสุขภาพ โดยใช้ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ปกครองของนักเรียนในระดับ 3, 4 และ 5 จำนวน 56 คน

ผลการวิจัยพบว่า ความคาดหวังของผู้ปกครองที่ประเมินสุขภาพว่า การตรวจสุขภาพที่จำเป็นควรมีในโรงเรียน ยกเว้นการตรวจเช็จากคอเด็กที่บ่นว่าเจ็บคอ การเยี่ยมบ้านเด็กที่มีปัญหาทางสุขภาพ และการตรวจปัสสาวะเด็กที่บ่นว่าปวดสลับเวลาถ่ายปัสสาวะ ความคาดหวังเกี่ยวกับการรักษาพยาบาลที่แตกต่างกัน ผู้ปกครองเห็นว่า การรักษาพยาบาลไม่ควรจัดในโรงเรียน ยกเว้น

การให้ภูมิคุ้มกันโรค และการแนะนำเกี่ยวกับยา ความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้การ
 สุขศึกษา ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าการให้สุขศึกษาเป็นการบริการที่ดี และจำเป็นสำหรับโรงเรียน
 และความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการให้ความรู้แก่นักเรียนทางด้านสุขภาพนั้น ส่วนใหญ่เห็นว่
 การให้คำแนะนำนักเรียนเมื่อมีปัญหาด้านสุขภาพนั้นมีความจำเป็นและเป็นที่ยอมรับ

เดวิส, เจลส์มา และ วาเลย์ (Davis, Jelsma and Valey, 1985) ทำการวิจัย
 เรื่อง "ความสนใจเรื่องสุขภาพกับการฝึกอบรมครูประจำชั้นในมิชิแกน (Health
 Concerns and Teacher Training of Selected Elementary Teachers
 in Michigan)" มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจระดับความสัมพันธ์ของสุขภาพกับการฝึกอบรมครู
 โดยสังเกตจากความรู้อและเหตุผลในการพิจารณาคัดเลือกปัญหาสุขภาพของเด็กของครูประจำชั้นระดับ
 มूलฐาน ซึ่งแตกต่างกันระหว่างครูประจำชั้นกับครูพิเศษ ครูใหม่และครูเก่า ดำเนินการวิจัยโดย
 ใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อวัดระดับความสำคัญในปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสุขภาพของเด็ก การแก้ปัญหา
 สุขภาพ และทัศนคติต่อการฝึกอบรม กลุ่มเป้าหมายที่นำมาศึกษา ได้แก่ ครูที่ทำการสอนระดับอนุบาล
 ถึงเกรด 6 จำนวน 717 คน ในคาลามาซู รัฐมิชิแกน ผลการวิจัยพบว่า ครูระดับประถมศึกษา
 มีการเตรียมตัวไม่พอ สำหรับภาระหน้าที่ที่ได้รับ โดยเฉพาะครูประจำชั้น เพราะเหตุว่าไม่มีความรู้
 ความสามารถในปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ๆ เช่น การบาดเจ็บที่ศีรษะ การใช้ยาผิด และการแนะนำ
 สุขภาพ โดยครูในระดับประถมศึกษาจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมด้านสุขภาพอย่างมาก

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการแนะนำสุขภาพในโรงเรียน
 ทั้งที่ได้ทำการวิจัยในประเทศไทย และต่างประเทศนั้น พบว่า การแนะนำสุขภาพในโรงเรียนยัง
 มีปัญหาในเรื่องครูที่ให้การแนะนำขาดความรู้ในการให้คำปรึกษาและการแนะนำสุขภาพ และ
 ครูที่ให้การแนะนำไม่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหาทางสุขภาพ นอกจากนี้ ครู
 ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยที่ให้ตนเป็นผู้รับผิดชอบ ในการตรวจสุขภาพนักเรียน และผู้บริหารโรงเรียนไม่
 เห็นด้วยกับความรับผิดชอบการตรวจสุขภาพโดยครู จึงทำให้ครูที่สนใจ ไม่อยากเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับ
 การตรวจสุขภาพนักเรียน ทั้ง ๆ ที่การแนะนำสุขภาพในโรงเรียนมีความสำคัญและจำเป็น ในการ

พัฒนาสุขภาพนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งผู้ปกครองของนักเรียน ยังเห็นความสำคัญต่อการให้การแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนอย่างมาก

จากรายงานการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียน ทั้งที่ได้ทำการวิจัยในประเทศไทย และต่างประเทศจะเห็นได้ว่า เป็นการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น และการปฏิบัติบางส่วนที่เกี่ยวกับการแนะแนวสุขภาพ ของผู้บริหาร ครูประจำชั้น และครูอื่น ๆ ในโครงการสุขภาพเกือบทั้งสิ้น งานวิจัยที่เกี่ยวกับการแนะแนวสุขภาพในโรงเรียนประถมศึกษา โดยเฉพาะยังมีน้อยมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย